سؤالات امتحانی درس فارسی ۳	باسمه تعالی اداره کل آموزش و پرورش مدیریت آموزش و پرورش **دبیرستان** سال تحصیلی	تاریخ امتحان: زمان پاسخگویی: ۷۰ دقیقه نام دبیر:
رشته : ..... پایهٔ دوازدهم : ..... نام و نام خانوادگی :.....		تعداد صفحه: ۴ تعداد سؤال: ۴۰

تاریخ تصحیح: ..... نمره با عدد: باحروف: امضای دبیر:

ردیف	قلمرو زبانی (۷ نمره)	نمره
الف:	**معنی واژه (۱/۵ نمره)**	
۱	با توجّه به عبارات زیر، معنی واژه‌های مشخّص شده را بنویسید: الف) همه نوری و سروری، همه **جودی** و جزایی. ..... ب)گفت کار شرع کار درهم و **دینار** نیست. ..... ج) ای عزیز، به خدا رسیدن ***فرض*** است.	۰/۷۵
۲	موارد زیر را بخوانید و برای هر یک از واژگان داخل جدول یک معادل معنایی از درون متن، بیابید و بنویسید: «تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند» «کنار قنات حسنی در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم.» ردیف | معنا | واژه معادل | | مرهم | ..... | | اقامت کوتاه |	۰/۵
۳	معنای کدام واژه نادرست است؟ ..... الف: تاب: فروغ، پرتو ب: سامان: میسّر، امکان ج: فغان: گریه د: فایق: برتر	۰/۲۵
ب:	**املای واژه (۱/۵ نمره)**	
۴	با توجه به ابیات و عبارات زیر، کدام واژهٔ داخل کمانک از نظر املایی درست است؟ الف) گفت در سر عقل باید، بی کلاهی (آر / عار) نیست ..... ب) تن ز جان و جان زتن (مسطور / مستور) نیست	۰/۵
۵	در هریک از موارد زیر، شکل درست واژه‌های نادرست املایی را بنویسید. الف) یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراغبت فرو برده بود. ..... ب) بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند	۰/۵
۶	در گروه کلمات زیر دو مورد نادرستی املایی وجود دارد، شکل درست هر یک را بنویسید: الف: مردم نحث دیو مانند : ..... ب: ممات بی عشق : ..... ج: تضرّع و زاری : ..... د: راه زوالجلال :	۰/۵
ج	**دستور (۴ نمره)**	
۷	نوع حذف را (به قرینه لفظی یا معنوی) در هر یک از موارد زیر مشخص کنید و فعل محذوف را بنویسید. الف) «از سیم به سر یکی کله‌خود» : ..... ب) «با توجه به هزاران مینی که ایرانی‌ها توی دشت کار گذاشته‌اند تلفات سنگینی خواهیم داد! : ..... - هزاران مین؟» :	۰/۵
۸	نقش دستوری واژه‌های مشخّص شده را بنویسید. الف) عملیات احداث خاکریز شروع شد: ..... ب) بطّی در آب روشنایی ستاره می‌دید:	۰/۵

۹	با توجه به بیت زیر، درستی یا نادرستی هر یک از موارد داده شده را تعیین کنید: « با محتسبم عیب مگویید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است » الف) عیش نقش متمّمی دارد : درست ☐ نادرست ☐ ب) عیب نقش مفعولی دارد : درست ☐ نادرست ☐	۰/۵
۱۰	الف) در گروه اسمی «در پیشگاه اهل خرد » واژه «پیشگاه» هسته است. درست ☐ نادرست ☐ ب) ترکیب «اهل خرد» وصفی است. درست ☐ نادرست ☐	۰/۵
۱۱	در متن زیر یک نقش تبعیِ « معطوف» و یک « بدل» بیابید: دوستم ،احمدرضا، را صدا می‌زنم و با او دربارهٔ الاغ و مین‌ها صحبت می‌کنم. معطوف: ..... بدل:	۰/۵
۱۲	در هریک از گروه‌های اسمی زیر، نوع دستوری کلمهٔ مشخّص شده را از نظر هسته یا وابسته بودن، مشخّص کنید: الف) از عاملان بزرگ و قدیمی تخریب : ..... ب) زمین فوتبال دستی :	۰/۵
۱۳	در همهٔ گزینه‌ها به جز گزینه (.....) شیوهٔ بلاغی دیده می‌شود. الف: گر ایدونک دستور باشد کنون / بگوید سخن پیش تو رهنمون ب: مکر او معکوس و او سر زیر شد / روزگارش برد و روزش دیر شد ج: چه نیکو گفت با جمشید دستور / که با نادان نه شیون باد نه سور د:عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می‌کشد اوّل چراغ خانه را	۰/۲۵
۱۴	« را » در مصراع « مر زبان را مشتری جز گوش نیست » حرف اضافه است یا نشانه مفعولی؟	۰/۲۵
۱۵	در مصراع « در پیشگاه اهل خرد نیست محترم» «نیست» فعل ربطی است یا خاص؟ «محترم» مفعول است یا مسند؟	۰/۵
	قلمرو ادبی (حفظ شعر و آرایه‌های ادبی) (۵ نمره)	
۱۶	مصراع اوّل بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟ ..... باید که خاک درگه اهل هنر شوی الف: وجه خدا اگر شودت منظر نظر ب: گر در سرت هوای وصال است حافظا ج: گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد د: در مکتب حقایق پیش ادیب عشق	۰/۵
۱۷	مصراع دیگر هر یک از بیت‌های زیر را بنویسید: گفتی به روزگاران مهری نشسته بر دل .... تا راهرو نباشی کی راهبر شوی	۱
۱۸	مصراع‌های درست را در جدول مقابل، به هم وصل نمایید: (یک مورد اضافه است)	۰/۵

۱	بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود	الف	تا در زمانه باقی ست آواز باد و باران
۲	وین نغمه محبت بعد از من و تو ماند	ب	بیداری ستاره در چشم جویباران
۳	پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند	ج	در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی

۱۹	بیت زیربه داستان کدام پیامبر تلمیح دارد و چه نکته ای را بیان می نماید، آن را در یک سطر توضیح دهید. ..... آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است	۰/۵

۲۰	این بیت را از نظر جناس تام (همسان) بررسی کنید.(کلمات جناس را یافته، معانی متفاوت هر واژه را دقیق بنویسید.) نی حریف هرکه از یاری برید / پرده‌هایش پرده‌های ما درید	۰/۵
۲۱	آرایهٔ مشترک بین ابیات زیر، اسلوب معادله است یا حسن تعلیل؟ یک دلیل برای نظر خود ذکر کنید. ..... الف) ریشهٔ نخل کهنسال از جوان افزون‌تر است بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را ب) مستمع صاحب سخن را بر سر کار آورد غنچهٔ خاموش، بلبل را به گفتار آورد	۰/۵
۲۲	***وجه شبه‌های متعددی*** که در بیت زیر ذکر شده، کدام آرایه‌ی ادبی را ایجاد کرده است؟ «عاشق آن باشد که چون آتش بود گرم رو ، سوزنده و سرکش بود» ..... الف) اشتقاق ب) تناسب ج) ایهام د) مجاز	۰/۲۵
۲۳	اشعاری که مانند ابیات زیر، گفتگوی دو نفر را در بر دارد، اصطلاحاً چه می نامند؟ ..... بگفت از دل شدی عاشق بدین سان؟ بگفت از دل تو می گویی من از جان بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک؟ بگفت آن گه که باشم خفته در خاک بگفت او آن من شد زو مکن یاد بگفت این کی کند بیچاره فرهاد؟	۰/۲۵
۲۴	کدام آرایهٔ ذکر شده در هر بیت موجود است؟ الف) با محتسبم عیب مگویید که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است (جناس – حسن تعلیل) ب) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت (تلمیح - کنایه)	۰/۵
۲۵	مفهوم نمادین هریک از موارد مشخّص شده در این مصراع را بنویسید. «هر که جز ماهی ز آبش سیر شد» الف) ماهی : ..... ب) آب :	۰/۵
	قلمرو فکری (معنی و مفهوم نظم و نثر و درک مطلب) (۸ نمره) معنی و مفهوم ابیات و عبارات زیر را دقیق و مختصر بنویسید	
۲۶	نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی	۰/۷۵
۲۷	اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.	۰/۷۵
۲۸	گفت از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم	۰/۵
۲۹	ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت	۰/۵
۳۰	تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس‌افکند	۰/۵
۳۱	آتش است این بانگ نای و نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد	۰/۵

۳۲	عشق، آتش است، هر جا که باشد جز او رخت، دیگری ننهد.	۰/۵
۳۳	شوخی روزگار است که مهد دموکراسی عالم، به مار غاشیهٔ حکومت سرهنگ‌ها پناه برده است.	۰/۵
۳۴	(تست قرابت با دو گزینه) مفهوم کلّی بیت« ز تخمِ تلخ، نخورده است کس بَرِ شیرین ز شاخِ بید، نچیده است هیچ کس بادام» با کدام گزینه متناسب است؟ ◯الف) یا رب، مباد گدا معتبر شود! ◯ب) از کوزه همان برون تراود که در اوست!	۰/۲۵
۳۵	مفهوم کلّی این بیت را بنویسید: « خاکی است که رنگین شده از خون ضعیفان / این ملک که بغداد و ری‌اش نام نهادند»	۰/۵
۳۶	عبارت« پنهان مکن آتش درون را» بر چه مفهومی تأکید دارد؟	۰/۵
۳۷	در بیت « هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش / باز جوید روزگار وصل خویش» بر چه موضوعی تأکید شده است؟	۰/۵
۳۸	مفهوم کدام بیت بیانگر این موضوع است که ظاهر انسان بیانگر احوال درونی اوست؟ ..... الف) هرکسی از ظنّ خود شد یار من / از درون مخن نجست اسرار من ب)سرّ من از نالهٔ من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست	۰/۵
۳۹	به جدول زیر دقت کنید و مفاهیم هر بیت را به آن متصل نمایید:	۰/۷۵

	ابیات		مفاهیم
۱	دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی	الف	حوادث دنیا به مردان خدا آسیبی نمی‌رساند
۲	همّت اگر سلسله جنبان شود مور تواند که سلیمان شود	ب	ترک خود خواهی و عشق باعث کمال می‌شود
۳	یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی	ج	تلاش و کوشش، رمز اصلی موفقیّت است

۴۰	جملهٔ زیر با کدام مثل مشهور از نظر مفهومی تناسب دارد؟ از بیم عقرب جرّاره به مار غاشیه پناه برده است ◯الف: « دیگ به دیگچه میگه روت سیاه » ◯ب: « از چاله به چاه افتادن »	۰/۵